

SUOJAIMILLA KUULUU HYVIN

Kuulosuojaimet ovat muusikon työsuojeluväline

Pekka Raittinen

Muusikko havahtuu joskus suojelemaan kuuloaan vasta kun vahinkoa on jo päässyt tapahtumaan. Asianmukaiset, yksilöllisesti muotoillut kuulosuojaimet kannattaa kuitenkin hankkia ajoissa. Niitä varten saa myös korvausta Muusikkojen Sairauskassasta.

"Ainakin takavuosina oli niin, että kiinnostus näitä asioita kohtaan syntyi usein vasta kun oli jo liian myöhäistä", rumpali **Sami Kuoppamäki** summaa yleisen passiivisen asenteen kuulonsuojelua ja kuulosuojaimien käyttöä kohtaan.

"Sitä, että kuulosuojaimia ei hankita, perustellaan useasti sillä, ettei niitä kuitenkaan sitten tulisi käytettyä", Kuoppamäki lisää. "Tähän sanoisin, että parempihan ne kuitenkin olisi omistaa tosipaikan tullen, vaikkei niitä jokaisessa tilanteessa käytäkään. Kunnolliset kuulosuojaimet parantavat jopa elämän laatua."

Kingston Wallissa ensimmäistä kertaa laajempaan tietoisuuteen murtautunut musiikin sekatyöläinen kertoo, että hänellekin on koitunut ajoittaisia kuulohaittoja työn tekemisestä meluisassa ympäristössä.

"Varsinkin nuorempana korvat kyllä soivat. Onneksi kysymys oli kuitenkin päivistä – ei viikoista tai kuukausista. Pahemmilta vammoilta on välttytty."

Myöskään hinta ei saisi Kuoppamäen mielestä olla kynnyskysymys kunnollisten, ammattikäyttöön soveltuvien kuulosuojainten hankkimisessa.

"Jos ajattelee, että se on sitten kymmenen rumpukapularin tai kitarankielisetin hinta. Kuitenkin ajattelen, että oman kuulon mittaaminen rahassa on suorastaan absurdiä."



KIMMO TÄHTINEN

Nuori polvi tiedostaa

Kuoppamäki kertoo, että hänen oma kiinnostuksensa kuulon suojelemista kohtaan heräsi jo opiskeluaikana 1980-luvulla silloisessa Oulunkylän Pop/Jazz-opistossa.

"Silloin nämä asiat olivat kovasti tapetilla. Ogelissa meitä opetti rumpali **Kauko Saari**, joka sai itse tinnituksen. Hän joutui lopettamaan töitään ja alkoi tutkia asiaa. Juuri tinnitus puhuttikin tuohon aikaan. Luulen, ettei aiemmin esimerkiksi 70-luvulla näistä asioista puhuttu paljoakaan."

Osasy siihen, että kuuloasiat nousivat 80-luvulla esille, oli rockpiireissä siirtyminen hard rockista kovaäänisempään metalliin, Kuoppamäki epäilee. Parinkymmenen vuoden takaisesta tilanteesta on vielä menty eteenpäin.

"Nuoremmat tyypit tiedostavat nämä asiat jo aika hyvin. Esimerkiksi juuri joissain metallipiireissä ollaan hyvinkin tarkkoja."

Kuoppamäki kertoo uransa aikana kokeilleensa kaikkia mahdollisia keinoja korviensa suojaamiseksi, alkaen klassisesta vessapaperiratkaisusta. Ensimmäiset nykistä muistuttavat korvan mal-

lin mukaan valetut yksilölliset suojaimet hän hankki Amerikanmatkaltaan jo vuonna 1990.

"Takavuosina oli niitä keltaisia kertakäyttöjuttuja, työmaakuulosuojaimia eli 'peltureita' ja 'joulu-kuusia', jotka mukautuivat korvaan", Kuoppamäki luettelee. "Omat ensimmäiset korvan malliin valetut suojaimeni olivat kovaa muovia, toisin kuin nykyiset. Näiden käyttömukavuus on parantunut huomasti vuosien varrella."

Korvan mukaan

Nykyään alalla pidetään standardina juuri kuulosuojaimia, jotka muotoillaan yksilöllisesti käyttäjän korvaan. Korvakäytävästä otetaan silikonivalos, ja suojaimet valmistetaan sen mallin mukaan.

Tämän tyyppinen suojaimeen on ollut Suomen markkinoilla 90-luvun puolivälistä alkaen, kertoo alan maailmanlaajuisen markkinajohtajan Elacinin edustaja **Mikko Lankinen**. Hollannissa valmistettavaa Elacin-merkkiä toi maahan ensin Vita-Terveyspalvelut vuodesta 1995 vuoteen 2003, sitten kolme vuotta Lankinen itse, ja tästä keväästä lähtien bisneksen on omistanut muun muassa teollisuustarvikkeita

maahantuova *Mercantile*.

"Toimin kuitenkin itse edelleen yksityisasiakkaidemme yhteyshenkilönä ML-suojainpalvelu-toiminimen puitteissa. Varsinainen tuotanto on haluttu pitää Hollannissa, muun muassa siksi että toimitusajat pysyisivät asiakkaalle kohtuullisina", Lankinen taustoittaa.

Elacin-suojaimien tärkeimmät ominaisuudet ovat edellä mainittu käyttömukavuus ja toimintavarmuus, Lankinen sanoo.

"Suomeksi tämä tarkoittaa sitä, ettei suojaimeen kipeytä korvaa, ja toisaalta sitä, ettei ääntä pääse suojaimeen ohitse. Nämä kuuluvat meillä myös takuun piiriin."

Käytännössä suojaimeen tilaaminen yksityisasiakkaana toimii niin, että asiakas ottaa yhteyttä Lankiseen ja korvan silikonivalos valmistetaan ML-suojainpalvelujen tiloissa Helsingin Herttoniemessä. Asiakas saa valmiit suojaimet postissa.

"Poikkeus tästä on se, että noin parissa tapauksessa sadasta suojaimeen eivät yhden valoksen ottamisen jälkeen sovi asiakkaan korvaan, ja niitä joudutaan säätämään enemmän. Hyvä asia on myös muistaa, että valosta tehtäessä korvien pitäisi olla puhtaat. Joten jos korviin kertyy paljon vaikkua, kannattaa käydä korvakäytävän huuhtelussa etukäteen."

Meluyöntekijän välineet

Muusikon kannalta kuulon suojaamisessa ei kuitenkaan ole kysymys pelkästä mekaanisesta äänenpaineen laskemisesta. Moni kertakäyttöisiä suojaimia takavuosina käyttänyt varmasti muistaa, että ne leikkaavat varsinkin diskanttitaajuuksia hyvin ikävällä tavalla. Yksilöllisissä suojaimissa tämäkin ongelma on eliminoitu.

"Meillä musiikkikäyttöön soveltuu parhaiten jo jonkinlaiseksi klassikoksi muodostunut ER-malli, joka vaimentaa tasaisesti



Korvaluu kuivuu. Mikko Lankinen asettaa silikonivaloksen Sami Kuoppamäen korvaan.

KIMMOJÄRNIEN

siitäkään syystä, että Muusikkojen Sairauskassa korvaa jäseni-
leen osan ammattikäytössä tarvit-
tavien yksilöllisten suojainten
hinnasta. Tätä korvausta saavat
lähinnä freelancer-jäsenet, kos-
ka pysyvämmissä työsuhteissa
vastuu työsuojelusta on kohdis-
tettavissa työnantajalle. Lainsäädä-
ntö ei sinänsä tee eroa työsuojel-
veluvalvoiteissa lyhytaikaisten ja
pysyvämpien työsuhteiden välil-
lä, mutta lyhytaikaisissa työsu-
hteissa kuulosuojainten hankinta-
vastuun kohdentaminen tiettyyn
työnantajaan on käytännössä
erittäin hankalaa.

Sairauskassa korvaa 50 % kuu-
losuojainten hankkimisen hin-
nasta, kuitenkin enintään 80 eu-
roa. Käytännössä tämä tarkoittaa,
että vajaan parinsadan euron
hintaisten kuulosuojainten hin-
nasta jää muusikon maksettavaksi
sadan euron omavastuu.

Jäsen saa Sairauskassasta han-
kitusta korvaussitoumuksesta it-
selleen rahanarvoisen hyödyn,
sillä sitoumus viedään kuulosuo-
jainten myyjälle, ja tämä laskut-
taa korvaussumman suoraan
kassalta. Korvaussitoumuksen
käsittelyssä saattaa kulua jonkin
aikaa, joten suositeltavaa olisi
pistää asia vireille hyvissä ajoin
ennen suojainten hankkimista.
Tämä on myös korvauksen saa-
misen yksi edellytys.

Toinen edellytys on, että haki-
ja on ollut kassan jäsenenä vähin-
tään 18 kuukautta. Lisäksi
hakijan täytyy suojainten kor-
vauslomakkeessa itse vapaa-
muotoisesti kertoa työnsä laa-
dusta, eli siitä miten kuulosuo-
jainten käyttäminen on hänen
työssään perusteltua kuulovaurioiden
välttämiseksi.

Korvattavan kuulosuojaimen
täytyy olla yksilöllisesti valmistet-
tu, musiikkikäyttöön soveltuva
niin sanotusti tylppämäinen suo-
jain. Tähän mennessä korvatta-
viksi on hyväksytty tietyn malli-
set ja merkkiset suojaimet. Nämä
ovat Elacinin mallit ER-9 ja ER-
15, Danalinkin mallit ER-9 ja ER-
15, Dreaven malli DL sekä Ear-
foenin mallit Radioversio ja Mul-
ticlick.

Lomakkeita korvauksen hake-
miseksi saa Sairauskassasta,
Muusikkojen liiton toimistosta tai
Internetistä liiton sivuilta. Myön-
teisen päätöksen ja korvaussit-
oumuksen saatuaan hakija voi
hankkia kuulosuojaimet. ■

kaikilla taajuuksilla. Sillä ääni
kuuluu luonnollisesti, vääristy-
mättä. Monet mallimme on suun-
niteltu teollisuuskäyttöön, mutta
tämä malli on suosittu muusiko-
jen lisäksi myös teknobileissä
ja rock-keikoilla kävijöiden kes-
kuudessa”, Mikko Lankinen ker-
too.

ER-mallia on tällä hetkellä saa-
tavissa versioina, jotka vaimen-
tavat 9, 15 ja 25 desibeliä kor-
vaan kuuluvasta äänestä.

”Moniin muusikoiden käyttö-
tarkoituksiin riittää jo yhdeksän
desibelin versio. Silloin suojain
ei kuitenkaan ole EU-lainsäädän-
nössä työsuojeluun hyväksyttyä
tyyppiä, vaan tähän tarvitaan
enemmän desibeleitä”, Lankinen
muistuttaa.

Kysymys johon joutuu vastaa-
maan melkein päivittäin, on se
että voiko suojaimiin liittää kuu-
lokkeet, Lankinen sanoo.

”Vastaus on, että kyllä voi. ER-
malliin sopivat tiettytyyppiset
nappikulokkeet suoraan suo-
jaimen kantaan. Kuulokkeita voi
sitten käyttää monitorointiin tai
muuhun tarkoitukseen. Kuulok-
keiden kanssa ei kuitenkaan ole
enää kysymys tyyppihyväksyty-
stä kuulosuojaimesta.”

Yksilöllisten suojainten keski-
määräinen käyttöikä on neljä
vuotta. Tämän jälkeen pitäisi
hankkia uusi pari. Lankisen mu-
kaan Elacin-kuulosuojaimia
myydään vuosittain Suomessa
muusikoille noin tuhat paria.

”Tässä luvussa on mukana suu-
riakin kokoonpanoja, kuten joku

Varusmiessoittokunta. Olen kui-
tenkin ollut yllättyneet, että myös
freelancereita on ollut niin paljon
asiakkaina. Käymme lisäksi alan
oppilaitoksissa esittelemässä tuot-
teitamme ja puhumassa korvien
suojaamisen tärkeydestä.”

Milloin suojata?

Mutta milloin muusikon sitten
kannattaa suojata korvansa?
Sami Kuoppamäen mielestä ei
suinkaan aina eikä jokaisessa
soittotilanteessa. Suojaamisen
tarve riippuu monista eri muu-
tustajista, kuten kokoonpanosta jol-
la musiikkia soitetaan, soittopai-
kasta sekä muusikon fyysisestä
ja psyykkisestäkin kunnosta.

”Jos olen soittamassa paikassa,
jossa tulee levyiltä kovaäänistä dis-
komusaa, pistän suojaimet usein
korville vasta keikan jälkeen, kun
kerään kamoja pois lavalta. Har-
joituksissa pistän suojaimet pääl-
le, jos tiedän että on kovin soiva
tila. Mitään varsinaista nyrkkisään-
töä ei kuitenkaan ole.”

Kuoppamäki neuvoo käyttä-
mään suojaimia myös muissa
kuin soittotilanteissa: ”Joskus
keikkamatkalla käytän suojaimia
peittämään auton moottorin hu-
rinaakin. On tärkeä antaa korvi-
en levätä.”

Joskus voi suojata liikaakin.
Mikko Lankinen toteaa, että liika
suojaaminen on itse asiassa pa-
hinta mitä voi tehdä. Elacinin
yhdeksän desibelin suojaimia
käyttävä Kuoppamäki on samoil-
la linjoilla.

”Olisi tyhmää, jos suojaimia ei
tulisi käytettyä sen takia, ettei pys-
tyisi kuulemaan kaikkea mitä tar-
vitsee soittaessaan kuulla. Itse ot-
taisin mielusti myös kuuden tai
kolmenkin desibelin suojaimet.”

Ei myöskään aina ole järkevää,
että kaikki muusikot samassa
kokoonpanossa käyttävät suo-
jaimia, Kuoppamäki neuvoo. Esi-
merkiksi klassisen musiikin or-
kesterissa eri instrumenttiryhmil-
lä on erilaiset suojaamistarpeet.
”Tulpat päässä soittaessa dyna-
miikan ääripäät kärsivät, joten
instrumentin ääneen pitäisi aina
tutustua myös ilman suojaimia.
Sitten on näitä suoranaisia ´suo-
jainterroristeja´ – tyyppejä jotka
soittavat täysillä ja keuhuvat kuin-
ka hyvä soundi on, samalla kun
muut tulevat kuuroiksi.”

Kuoppamäki haluaa erikseen
korostaa sitä, että myös musi-
kon yleinen vireystila ja jopa
psykkinen hyvinvointi vaikutta-
vat kuulosuojelussa.

”Olen lukenut tutkimuksia
kuulovaurioiden syntymisestä, ja
niissä asioita tarkastellaan usein
aika mekaanisesti. Käytännössä
olen kuitenkin itse huomannut,
että sillä on valtava merkitys, jos
on esimerkiksi väsynyt. Siksi
kannattaa mieluummin pitää
suojaaimia, kuin lääkittää itseään
meteliä vastaan vaikka runsaalla
jaloviinalla!”

Korvausta Sairauskassasta

Hinta ei ole kuulosuojainten
hankkimisessa kynnykskysymys